

Percepcija i iskustva građana sa korupcijom u lokalnim zajednicama

Avgust 2024. godine

UVOD

Korupcija je jedan od najznačajnijih društvenih problema u mnogim zajednicama, uključujući Kosovo. U svakodnevnim interakcijama sa institucijama, građani se često susreću s oblicima zloupotrebe moći u kojima su prinuđeni da daju novac ili druge materijalne pogodnosti u zamenu za usluge koje bi trebalo biti dostupne svima pod jednakim uslovima.

Ova pojava nije ograničena samo na veće transakcije, već često uključuje i sitne poklone poput flaše pića ili kesice kafe, što dovodi do normalizacije nelegalnih praksi.

Ovo istraživanje ima za cilj da ispita percepciju i iskustva građana sa korupcijom u lokalnim zajednicama, pre svega u sredinama gde živi srpska zajednica, te da analizira njihovo viđenje i stavove prema različitim oblicima koruptivnog ponašanja.

Istraživanje je sprovedeno tokom jula i avgusta 2024. godine, a svi podaci su prikupljeni putem online upitnika koji su građani popunjavali anonimno.

Upitnik je bio usmeren na percepciju korupcije, lična iskustva sa koruptivnim radnjama, te stavove prema različitim oblicima ove pojave. Pitanja su obuhvatala oblasti kao što su javne usluge, interakcija sa opštinskim institucijama, policijom i zdravstvenim ustanovama. Istraživanje je omogućilo građanima iz različitih mesta da iznesu svoja iskustva i mišljenja, čime je obezbeđen širi uvid u prisutnost i oblike korupcije u ovim sredinama.

DOBIJENI NALAZI

Na osnovu dobijenih podataka o percepciji i iskustvima korupcije u lokalnim zajednicama, u sledećem tekstu biće analizirani odgovori građana koje smo dobili iz više mesta, uključujući Peć, Goraždevac, Orahovac i Severnu Mitrovicu. Cilj ovog istraživanja je da osvetli nivo prisutnosti korupcije, vrste korupcije sa kojima se građani suočavaju i stavove prema različitim oblicima korupcije, uključujući manje materijalne beneficije, kao što su kesica kafe ili flaša pića.

Vrste korupcije sa kojima su se građani susreli

Najčešći oblici korupcije sa kojima su se učesnici upitnika susreli odnose se na pružanje javnih usluga, kao što su vozački ispiti, usluge u opštini, policiji, pošti, kao i zdravstvenim ustanovama. Mnogi ispitanici su naveli da je davanje novca ili materijalnih dobara u zamenu za bržu ili povoljniju uslugu uobičajena praksa.

Primeru radi, jedan od ispitanika iz Peći istakao je da je korupcija prisutna uglavnom u vezi sa polaganjem vozačkog ispita, dok je jedan ispitanik iz Goraždevca naveo korupciju u opštinskim ustanovama kao najčešću. Slično tome, nekoliko ispitanika iz Goraždevca naglasili su korupciju kod policije kao dominantan oblik sa kojim su se susreli.

Prisutnost korupcije u lokalnim zajednicama

Većina ispitanika smatra da je korupcija u njihovim mestima uglavnom prisutna. Na primer, učesnici iz Peći, Goraždevca i Orahovca ocenjuju korupciju kao često prisutnu, posebno u interakcijama sa javnim službenicima. Mnogi smatraju da je ovakav nivo korupcije povezan sa neadekvatnim kontrolama i slabim sankcijama za one koji zloupotrebljavaju svoj položaj.

Ispitanici iz Severne Mitrovice, poput jedne ispitanice, naveli su da u njihovoj zajednici korupcija nije prisutna u značajnoj meri, ali i dalje postoje pojedinačni slučajevi. Različiti nivoi percepcije korupcije sugerišu da se ovo pitanje može razlikovati od mesta do mesta, zavisno od lokalnih faktora i kulturnih normi.

Šta građani smatraju korupcijom?

Najveći broj ispitanika korupciju vidi kao davanje novca ili materijalnih dobara u zamenu za usluge koje bi trebalo da budu dostupne svim građanima. Ova praksa je prepoznata kao ozbiljan problem koji utiče na funkcionisanje društva i svakodnevni život.

Učesnici su korupciju definisali na različite načine. Dok neki, poput jedne devojkice iz Goraždevca, smatraju da davanje nečeg materijalnog za uslugu predstavlja oblik korupcije, dok drugi izjavljuju da to uključuje i novac i materijalna dobra.

Stavovi prema manjim vidovima korupcije

Interesantno je da je pitanje o tome da li je kesica kafe ili flaša pića vid korupcije podelilo ispitanike. Dok neki, poput našeg ispitanika iz Goraždevca, smatraju da jeste, drugi, navode da ovakve sitnice nisu vid korupcije. Ovo ukazuje na različite stavove o granicama prihvatljivog ponašanja u javnim službama.

Da li je u redu dati novac da se izbegne kazna?

Stavovi građana u vezi sa davanjem novca policajcu kako bi se izbegla kazna uglavnom su negativni. Većina ispitanika je jasno stavila do znanja da takvo ponašanje smatra neprihvatljivim. Na primer, dvoje mladih iz Goraždevca izjavili su da nikad nije u redu dati novac kako bi se izbegla kazna. Međutim, postoje i oni koji navode da je to "uglavnom u redu", što ukazuje na postojanje tolerancije prema određenim oblicima korupcije u svakodnevnom životu.

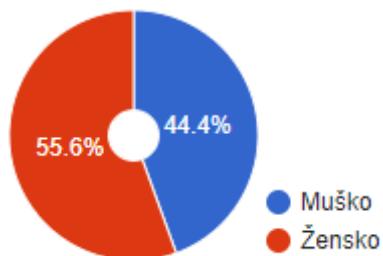
METODE ISTRAŽIVANJA

Istraživanje je obuhvatilo reprezentativni uzorak građana različitih demografskih karakteristika, uključujući pol i starost.

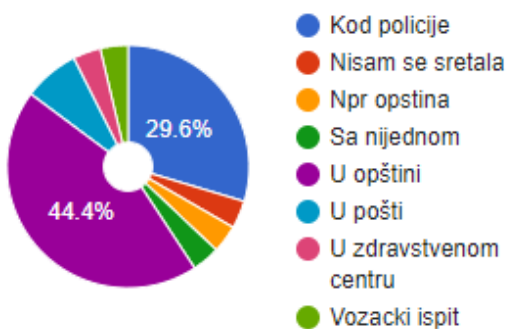
U anketi su učestvovali muškarci i žene, ukupno 80 ispitanika, pri čemu je nešto veći broj odgovora došao od žena. Starosna struktura ispitanika je varirala, obuhvatajući mlađe osobe, kao i starije građane, što omogućava uvid u percepciju korupcije iz perspektive različitih generacija. Većina učesnika dolazi iz manjih gradova i ruralnih područja, kao što su Peć, Goraždevac i Orahovac.

REZULTATI

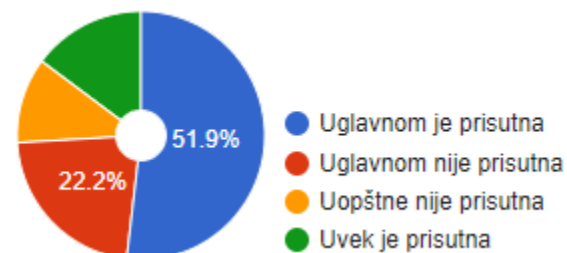
Podela ispitanika prema polu

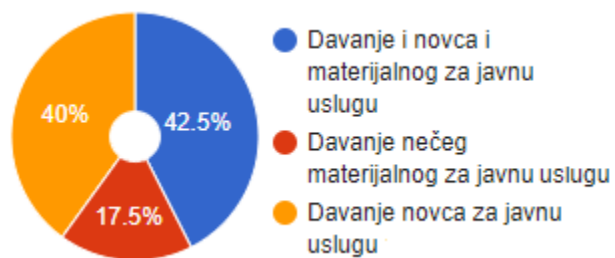
Sa kojom vrstom korupcije ste se susreli?

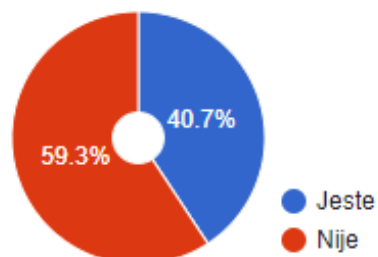
U kojoj meri je korupcija prisutna u vašem mestu?

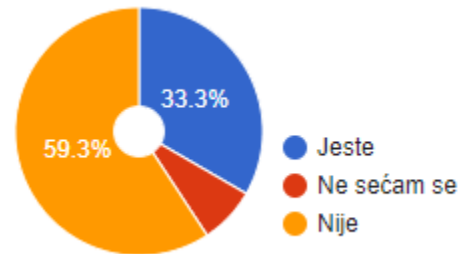
Šta smatrate korupcijom?

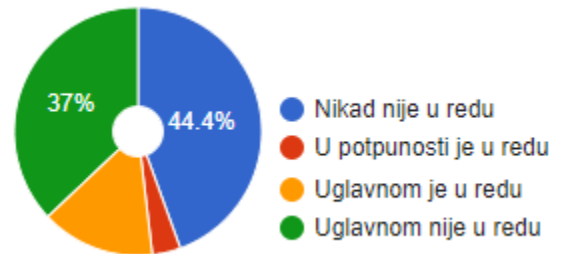
Da li je po vašem mišljenju kesica kafe ili flaša pića vid korupcija?

Da li vam je neko tražio novac za javnu uslugu?

Da li mislite da je u redu dati policajcu 10 eura da vam ne bi pisao kaznu?

ZAKLJUČAK

Rezultati ovog istraživanja pokazuju da je korupcija raširena u mnogim lokalnim zajednicama, posebno u oblastima koje se odnose na javne usluge. Percepcija korupcije se razlikuje u zavisnosti od mesta i vrste korupcije sa kojom se građani susreću, ali opšti stav je da je korupcija ozbiljan problem koji narušava integritet društva.

Iako većina ispitanika osuđuje korupciju, rezultati pokazuju da postoje delovi društva gde su manji oblici korupcije, poput davanja sitnih poklona, donekle prihvaćeni. Ovi nalazi ukazuju na potrebu za jačanjem institucionalne odgovornosti i sprovođenje mera koje će smanjiti mogućnosti za koruptivne radnje u svakodnevnom životu građana.